

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1
Guidelines about school Administration according to Sufficiency
Economy Philosophy in Schools under The Sukhothai Primary
Educational Service Area Office 1

นงลักษณ์ ใจฉลาด* บุญชนะ บุญโตนด**

Nongluck Jaichalad, Boonchana Boontanode

Received: March 31, 2020 Revised: April 22, 2020 Accepted: April 24, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรมีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ เทคนิค วิธีการนิเทศ การติดตาม ระบบการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำนโยบายขับเคลื่อนในสถานศึกษากำหนดเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปี และควรติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการขับเคลื่อนดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะการจัดการเผชิญสถานการณ์การโดย

* หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก The Degree of Master of Education Field in Education Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University.

** หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก The Degree of Master of Education Field in Education Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University.

บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสถานศึกษาต้นแบบ และนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระยะ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการบูรณาการกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการใช้หลักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันขับเคลื่อนสู่ 4 มิติ คือด้านสังคม วัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม และมีชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ควรมีการอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตระหนักถึงการนำหลักการสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง และสร้างให้เกิดความยั่งยืน นำคณะครูศึกษาศณศึกษาศึกษาที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบ

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการบริหารสถานศึกษา; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this research were to study the problems of school administration in accordance with sufficiency economy philosophy of schools under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. The population is schools under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. Data providers are 7 qualified people from educational schools, Data were collected by using structured interview and content analysis. The research findings were as follows 1) School management should construct the knowledge in model, technique, method of supervision, evaluation and improvement school management system in the implementation of the philosophy of sufficiency economy bringing the policy in driving of school. To be the annual operational planning and should follow up, check and control of driving in implementation regularly. 2) Curriculum management and learning management should have the training of giving the knowledge in learning activity management that emphasize in practicing of facing situation management by integrating the philosophy of sufficiency economy. To study curriculum and learning activity management from the model school and having evaluation and improvement intermittently. 3) Management of student development should integrate activity management for students to have active learning activity which

conform to the philosophy of sufficiency economy. To emphasizing using Moderation, Reasonableness and Self-Immunity to driving to four dimensions, social impact, material impact, environmental impact and cultural impact. Moreover, there are community parents and outsources to participate in management of student development increasingly. 4) Personal development of school should have training of understanding in the implementation of the philosophy of sufficiency economy and realize of bringing the philosophy of sufficiency economy to school actually and construct the sustainability bringing the teachers in school to be successful model.

Keywords: Guidelines about school Administration; Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ (Introduction)

การส่งเสริมให้บุคคลดำเนินชีวิตที่มีความพอเพียงสอดคล้องตามศักยภาพจะส่งผลดีต่อการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับศักยภาพแต่ละบุคคล ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับหน่วยงาน ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ วิชาวรรณ จุลมุลิก (2559 : 286) กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วย ความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 4) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยให้นำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง และ คุณธรรมนำความรู้ มาใช้เป็นหลักนำทั้งนี้เพราะการปฏิรูปการศึกษาตามนัยดังกล่าวจะนำไปสู่การแก้ปัญหาทั้งมวล ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง (วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2550 : 3) กล่าวโดยสรุปได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่กำหนดทิศทาง กรอบนโยบายเพื่อให้งานโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ น้อมนำการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นกรอบทิศทางในการ

กำหนดนโยบาย และแนวทางในการดำเนินงาน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ต่อเนื่องในระยะยาว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม พร้อมทั้งการมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการที่ได้พัฒนาให้เกิดความคล่องตัวและชัดเจน ส่งผลให้เกิดการกระจายอำนาจสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงชั้นได้อย่างเหมาะสม ความสำคัญและปัญหาที่พบจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 มีผลการดำเนินการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียง พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ส่วนใหญ่ยังดำเนินงานไม่ผ่านการประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (จิโรจน์ สุพัฒน์, 8 มีนาคม 2561) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถทางการบริหารการศึกษาและมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นเวลอย่างน้อย 10 ปี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 7 คน ได้มาโดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีรายนามดังนี้

1.1 นายมนตรี อินทรพุก ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปกรักษ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.2 ดร.อนุวัฒน์ สุวรรณมาตย์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคูหาสุวรรณ (วันครู 2504) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.3 นายวิลาศ ส่งให้ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกกแรต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.4 นายพิเชษฐ์ หมอนทอง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่สุขเกษม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.5 นายทนง มั่นนุช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่โพธิ์ทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.6 นายอลงกรณ์ หงส์ผั่วย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคู้ย้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.7 นายสมคิด พรหมฉิม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองตะเฆ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1

ผลการวิจัย (Research Results)

ในการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 พบว่า

1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประเด็น การติดตามการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นั้น สถานศึกษาควรมีแนวทางพัฒนาการสร้างความรู้เกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เทคนิค วิธีการการนิเทศและการติดตามเปิดโอกาสในการอบรมผู้บริหารเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการนำนโยบายมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างจริงจังในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการขับเคลื่อนดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประเด็น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น การฝึกทักษะการจัดการการเผชิญสถานการณ์ นั้น สถานศึกษาต้องจัดให้มีการอบรมพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะการจัดการการเผชิญสถานการณ์ ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดกิจกรรมทักษะการเผชิญสถานการณ์ สถานศึกษาควรศึกษาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสถานศึกษาต้นแบบสถานศึกษาควรมีเทคนิคติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระยะ

3) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประเด็น การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพด้านร่างกาย นั้น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมการบูรณาการกิจกรรมทุกอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยความรู้คู่คุณธรรม เน้นจุดเริ่มต้นและใช้หลักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันเป็นกระบวนการขับเคลื่อนโดยส่งผลไปสู่ 4 มิติ คือด้านสังคม วัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น จัดให้มีการนิเทศติดตามผลจากภายนอกและภายในอย่างต่อเนื่อง ควรมีเครื่องมือในการประเมินผลที่หลากหลายและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ประเด็น การสร้างแรงจูงใจในระบบการจัดการศึกษาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสนใจ นั้น สถานศึกษาต้องมีแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อสร้างแรงจูงใจในระบบการจัดการคือ การอบรมและพัฒนาเพื่อให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้มีความตระหนักเกี่ยวกับการนำหลักการลงสู่สถานศึกษาที่แท้จริงและสร้างให้เกิดความยั่งยืนเมื่อเกิดความยั่งยืนแล้วชุมชนจะให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งศึกษาดูงาน มีการนำคณะครู และบุคลากรของสถานศึกษาศึกษาศาสนสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรนำคณะครู และบุคลากรของสถานศึกษา ศึกษาสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยนำประเด็นปัญหา 4 ด้าน มาอภิปรายดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 พบว่า ประเด็น การติดตามการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางสรุปได้ว่า ควรมีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ เทคนิค วิธีการการนิเทศและการติดตามการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อบรมผู้บริหารเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรนำนโยบายมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างจริงจังในแผนปฏิบัติงานประจำปี และผู้บริหารควรติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการขับเคลื่อนดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องหลักยังขาดความรู้ความเข้าใจในการติดตามการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 35-36) กำหนดไว้ว่า สถานศึกษามีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการจัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวคิดของ ภาณุพงษ์ ต๊ะอ้าย (2558 : 76) สรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผน/โครงการ/กิจกรรม ผู้บริหารควรติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการขับเคลื่อนดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีแผนพัฒนาการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีที่กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ มีครูและบุคลากรที่เพียงพอในการขับเคลื่อนดำเนินงานต่าง ๆ สร้างความร่วมมือ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำผลงาน/ผลที่ได้ไปขยายผล เพื่อสร้างความมั่นคงถาวร และสอดคล้องกับแนวคิดของ อริยะ สุวรรณปากแพรก (2560 : 28 - 29) การบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง การจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา มีการกำหนดนโยบายจัดทำยุทธศาสตร์ตลอดทั้งปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างของกระบวนการบริหาร กำหนดแผนงานโครงการ และกิจกรรมในแผนปฏิบัติราชการประจำปีให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอน จัดระบบ นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องจริงจัง จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นระบบครอบคลุมและทันต่อเหตุการณ์ เน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ

2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 พบว่า ประเด็น การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะการจัดการการเผชิญสถานการณ์ มีแนวทางสรุปได้ว่า ควรอบรมพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะการจัดการเผชิญสถานการณ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการกิจกรรมทักษะการเผชิญสถานการณ์ สถานศึกษาควรศึกษาหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จากสถานศึกษาต้นแบบ ผู้บริหารควรนิเทศติดตามการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ อาจเนื่องมาจากครูยังขาดทักษะกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้รู้จักแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ดังนั้นควรมีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแก้ไขปัญหาทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ อริยะ สุวรรณปากแพร (2560 : 26) กล่าวโดยสรุปได้ว่า จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวคิดของ เขารัช ศิริอำมาต (2560 : 63) สรุปได้ว่า สถานศึกษาควรใช้หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้นที่เปิดสอน และเป็นแบบอย่างให้สถานศึกษาอื่น ๆ นำไปปรับใช้ได้ และนำผลจากการปฏิบัติงานจริงมาจัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของ นิรุต ถึงนาค (2551 : 21-23) ได้กล่าวโดยสรุปว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่มช่วยเหลือกัน เรียนรู้ ซึ่งจะเป็ผลดีมากว่าการเรียนแบบแข่งขันกัน หรือตัวใครตัวมัน ที่สร้างนิสัยเห็นแก่ตัว ชิง ดีชิงเด่นกันและกัน การประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยการดึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ออกมาจากภายในตัวผู้เรียน การบูรณาการ คุณค่าความเป็นมนุษย์ในรายวิชา และกิจกรรมต่างๆ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการฝึกให้รู้จักแก้ปัญหาได้ถูกต้อง

3) ด้านการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 พบว่า ประเด็น คือ การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพด้านร่างกาย ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางสรุปได้ว่า ทุก ๆ กิจกรรมสามารถนำมาบูรณาการได้ทุกอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยความรู้คู่คุณธรรม เน้นจุดเริ่มต้นและใช้หลักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันเป็นกระบวนการขับเคลื่อนโดยส่งผลไปสู่ 4 มิติ คือด้านสังคม วัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ลงมือ

ปฏิบัติจริง ชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น อาจเนื่องมาจากทางสถานศึกษาจัดระบบการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพด้านร่างกายไม่ชัดเจน ซึ่งการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีหลายด้านหากไม่เข้าใจอย่างแท้จริงจะส่งผลให้ไม่บรรลุจุดประสงค์ของการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 37-38) สรุปได้ว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวิถีคิด อุปนิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 พบว่า ประเด็นการสร้างแรงจูงใจในระบบการจัดการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางสรุปได้ว่า ควรมีแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อสร้างแรงจูงใจในระบบการจัดการคือ การอบรมและพัฒนาเพื่อให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้มีความตระหนักเกี่ยวกับการนำหลักการลงสู่สถานศึกษาที่แท้จริงและสร้างให้เกิดความยั่งยืนเมื่อเกิดความยั่งยืนแล้วชุมชนจะให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งศึกษาดูงาน ผู้นำควรนำคณะครู และบุคลากรของสถานศึกษา ศึกษาสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบ ผู้บริหารควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และผู้นำควรนำคณะครู และบุคลากรของสถานศึกษา ศึกษาสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จที่เป็นต้นแบบ อาจเนื่องมาจากการบริหารการศึกษามีภารกิจจำนวนมาก หากระบบการจัดการศึกษามุ่งเน้นงานและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ก็จะขาดการเสริมแรงหรือการสร้างแรงจูงใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา จึงควรสนับสนุนด้วยกระบวนการที่ง่ายต่อการเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิรุต ถึงนาค (2551 : 105-107) สรุปได้ว่า ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้นั้น

จำเป็นจะต้องพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างแรงจูงใจในระบบการจัดการศึกษาให้บุคลากร เหล่านั้น สนใจและอยากที่จะปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ครู คือ บุคลากรอันดับแรกที่จะต้องพัฒนา เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นครูจึงควรได้รับการส่งเสริม ให้มีความรู้ความเข้าใจในแก่นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 38-39) สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เป็นการมุ่งพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา/ชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับแนวคิดของ อติสร บุญโนนแต่ (2559 : 94) สรุปได้ว่า ผู้บริหารควรมีการดำเนินงานโดยประชุมครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาทุกมิติ สนับสนุนให้บุคลากรน้อมนำหลักคิดและหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้บริหารและครูถ่ายทอดประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ครูได้เป็นวิทยากร เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมการเรียนรู้และให้นักเรียนถอดบทเรียนจากการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอง, ซีริฟฟ์ และ เนเจอร์ (Hong, Sheriff & Naeger, 2009 : 357) กล่าวโดยสรุปว่า ความพอเพียงในตนเองเป็นกระบวนการของพัฒนาทางจิตใจให้เกิดความเข้มแข็งและเรียนรู้เป้าหมายเป็นการสร้างความก้าวหน้าไปสู่ความเป็นจริงของผลลัพธ์ทางการเงินซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แทรกเข้ามาเป็นฐานในการมอบอำนาจให้กับผู้รับบริการและการพัฒนากำลังแรงงานของชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านบริหารจัดการสถานศึกษาควรมีการติดตามการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้มีการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะการจัดการการเผชิญสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ด้านร่างกาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมสามารถดำรงชีวิตได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการสร้างแรงจูงใจในระบบการจัดการศึกษาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสนใจที่จะปฏิบัติตนเป็นต้นแบบในด้านหลักคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตแบบองค์รวมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อเป็นแนวทางสู่การสร้างแรงจูงใจ ความรู้ความเข้าใจ ให้แก่ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษารวมถึงนักเรียน ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมและตระหนักถึงการดำรงชีวิตทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาในสภาวะการณ์ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เขาวรัช ศิริอำมาต. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3. การศึกษา

ค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. วิทยาลัยการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา.

นิรุฒ ถึงนาค. (2551). รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่ม

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 2 งานอาชีพ โรงเรียนเทศบาล

สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชนะ บุญโตนด และ นงลักษณ์ ใจฉลาด. (2562).การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.**

ภาณุพงษ์ ต๊ะอ้าย. (2557). การเตรียมความพร้อมรับการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. **การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.**

วิภาวรรณ จุลมุลิก. (2559). สภาพปัญหาและประสิทธิผลการจัดการศึกษาตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาแบบอย่างจังหวัดอุทัยธานี. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียฉบับ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 6(1), 286.**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.**

อรอนงค์ ดุมนิล. (2557). การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 4. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.**

อดิสร บุญโนนแต่. (2559). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาต้นแบบสำหรับโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**

อริยะ สุวรรณปากแพรก. (2560). **การขับเคลื่อนสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกระบี่.**
นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.

Hong, P. Y. P., Sheriff, V.A. & Naeger, S. R.. (2009, 3 September). A Bottom-up Definition of Self-sufficiency Voices from Low-income jobseekers : **Qualitative Social Work**. 8: 376–357.